

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра філософії
Інститут вищої освіти НАПН України
Польське Товариство філософської педагогіки
імені Броніслава Ф.Трентовського (TRF)**

За підтримки
**МІЖНАРОДНОГО БЛАГОДІЙНОГО ФОНДУ
«ФОНД ОЛЕКСАНДРА ФЕЛЬДМАНА»**

**Під знаком Григорія Сковороди:
зоряний час української культури**

МАТЕРІАЛИ

III міжнародної науково-практичної конференції

«Освіта у констеляціях постсучасності»

(5-6 грудня 2017 року)

**Харків
ХНПУ – 2018**

тивному полі. Колаж, як технічний прийом є здобутком початку минулого століття, у сучасності отримав широке значення. У словнику постмодернізму колаж визначають як спосіб організації цілого за допомогою кон'юнктивний з'єднання різнорідних частин, статус якого може бути оцінений: 1) в модернізмі – як приватного прийому художньої техніки; 2) в постмодерністській філософії – як універсального принципу організації культурного простору [3, 107].

У сучасному інформаційному світі колаж стає способом створення цілісного простору не лише в мистецтві, а й способом переосмислення минулого та прогнозування майбутнього. Його місце там рух, динаміка, швидкість мислення та сприйняття, там де кількість інформації не спроможна вибудовуватись у логічну лінію сприйняття.

Література

1. Ануфриева А. В. Проявление коллажного мышления в изобразительном искусстве: от модернизма к постмодернизму [Текст] / А. В. Ануфриева // Вестник Бурятского государственного университета. – 2012. – Вып. 14: Философия, социология, политология, культурология. – С. 169–174.
2. Бодрийяр Ж. «Прозорість зла» / [Електронний ресурс] – Режим доступу:// www.rulit.me/books/prozrachnost-zla-read-57482-1.html вільний – Загол. з екрану, – Мова рос.
3. Ильин И. Постмодернизм. Словарь терминов [Текст] / И. Ильин. – М.: ИНИОН РАН – INTRADA, 2001. – 375 с.

АНТРОПОЛОГІЧНІ ПОВОРОТИ В ФІЛОСОФСЬКІЙ ДУМЦІ АНТИЧНОСТІ ТА СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

І.О. Кобзева, м. Харків

Філософське досягнення людини почалося давно, ще до народження релігії та філософії. Упродовж багатьох тисячоліть зібралось та накопичилось багато думок про людину, її місце у світі, в нескінченному ланцюзі перетворень буття. Кожна епоха дивиться на людину своїми очима і створює власну картину світу і власне тільки для неї характерне пізнання. Зі зміною антропологічного мислення міняються також антропологічні ідеї. І актуальною постає проблема впливу, характерного взаємозв'язку та близькості конкретних філософських висновків різних епох звернення до людини.

Почнемо з прадавньої міфології, вона не роз'єднує картину світу: природа, людина, божество в ній не розлучені. Проте витoki антропоцентризму проявляються в антропоморфізмі в несвідомому олюдненні космосу і божества. Прадавні космогонічні міфи, оповіді і легенди, мистецтво і філософія, що народжується, - усі вони були пронизані прагненням розгадати або роз'яснити найбільшу таємницю життя: як виникла людина і для чого вона існує; чи панує на Землі людина чи навпаки є вправною маріонеткою і рабом власної натури.

Становлення пізнавальної діяльності спочатку було пов'язане з різноманітними спробами древніх мислителів побудувати цілісний опис природного світу. Тому перші варіанти прототеоретичого знання про істотні характеристики дійсності, які оточують людину, виникали на основі нового типу мислення, що прийшло на зміну міфології, що передує йому. Цим типом стала древня натурфілософія (тобто філософія природи), основні ідеї якої розробляли перші античні філософи [1].

Антична мрія про прекрасне, матеріалізувалася в саму людину, яка до цього була піднесена греками на вершину своїх уявлень про вселенську гармонію. Вже починаючи з ранньогрецьких мислителів можна казати про їх стійкий інтерес до людини. Від самого початку у Фалеса і до Геракліта включно, натурфілософія не була лише філософією природи. Розгляд проблем всесвіту служив у них обґрунтуванню норм людського життя, положення людини у світі, шляхів досягнення благочестя, справедливості й навіть особистого щастя. Космологічна проблематика, яка характерна для ранньогрецької натурфілософії, переплітається в ній з антропологічною, мається на увазі постійна присутність людини у світі. Це була обґрунтована гармонійна взаємодія людини з природою [2].

Геракліт розуміє, що проникнути в таємницю природи, не розкривши таємницю людини, неможливо. Треба зануритися в саморефлексію, якщо хочемо опанувати реальність і зрозуміти її значення. А тому філософію Геракліта в цілому можна охарактеризувати двома словами – *ἐδίζησαμην ἐμῶτου* («Я дослідив самого себе») [3, Фрагмент 101 по Дільсу]. Хоча ця нова розумова

тенденція і була властива ранній грецькій філософії, вона набула зрілості лише за часів Сократа.

Однією з революційних змін, яка призвела до модифікації проблематики грецької античності, була знаменита формула одного із засновників школи софістів та ідеолога грецької філософії мислителя Протагора – «Людина – є міра усіх речей» яка стала ключовою фразою в розумінні грецької античної культури. Відбувається перехід від переважного вивчення природи до розгляду людини, її життя, виникає суб'єктивно-антропологічна тенденція у філософії. Здійснюється перенесення з матеріального світу на духовний, в центрі міркувань софістів постало питання про індивідуальне сприйняття людиною свого існування. Родоначальниками антропологічної тенденції були софісти та Сократ. Сократ (470/469-399 до н. е.) вважав за непотрібне і навіть шкідливим вивчення природи. «Богам не догоджає людина, яка допитується того, чого вони не побажали відкрити людям». Сократ завжди відстоював і захищав ідеал об'єктивної, абсолютної, універсальної істини. Але єдиний універсум, який він визнавав і який досліджував, – це універсум людини. Його філософія – антропологічна. Перехід від філософії природи до філософії людини отримав найменування *антропологічного повороту*.

Подальший розвиток антропоцентричної установки знаходимо у стоїків. Так називалася школа старогрецької філософії, в якій етика займала провідне місце. До цієї школи належав і Марк Аврелій. Стоїчний припис – людина повинна покорятися своєму внутрішньому принципу, шанувати цього «демона» усередині. Філософи античності, безперечно, є розробниками ідей та суджень, які залишили вагому частку в спадщину людям більш пізніх століть [4, с. 59].

У середньовічній філософії людина шукає порятунок душі у з'єднанні з Богом. Стосунки зі світом і іншими людьми потрібні лише за для засобів сходження в Царство Боже. Бажання особи стати самостійною і вільною однозначно трактується як гріховне. У християнстві людина набуває самоцінності, незалежної від космологічних сюжетів. Християнство – це апофеоз

антропоцентризму. Природа, космос, соціальна дійсність осмислюються через певну установку – помістити людину в центрі всесвіту.

Література

1. Представления о соотношении «телесного» и «духовного» в классической античной философии Проблема человека в философии и современной науке / Отв. ред. Мангасарян В.Н. – СПб.: Издательство РХГА, 2016. – 209 с. ISBN 978-5-88812-775-9.
2. Драг Г.В. Рождение античной философий и начало антропологической проблематики. М.: Гардарики, 2003. 318 с. ISBN 5-8297-0130-8 (в пер.).
3. Материалисты древней Греции. М., 1955. С.50. – Пер. М.А. Дынника.
4. Гуревич, Павел Семенович. Философская антропология : учеб. пособие / П.С. Гуревич. – 2-е изд., стер. – М. : Издательство «Омега-Л», 2010. – 607 с. ISBN 978-5-370-01371-3.

НОВА ПАРАДИГМА ХІМІЧНОЇ ОСВІТИ

О.І. Коломак, м. Харків

Сьогодні ми живимо у трансформаційно-перехідному періоді – у кризовому періоді – переході у постіндустріальне суспільство. Драйвер цього переходу – сучасні конвергентні NBIC-технології.

Не оминув процес трансформації й такого важливого суспільно інституту як освіта. Суспільство, перебуваючи одночасно в перехідному - кризовому періоді і в паралельному існуванні людини ще і у віртуальній реальності, змінює значення таких категорій як інформація, знання, мислення. Природно, що спади і підйоми які стосуються наслідків технологічного прогресу повинні відобразитися на освіту і на суспільстві в цілому.

Освіта – це динамічний процес, який несе в собі енергію становлення. Ця енергія виникає завдяки діалогу між Учителем / Викладачем і Учніем / Студентом, культура яких "включає в себе різноманітні смислові відтінки, причому кожен з яких має право на своє існування" [1, с. 297].

Основа кризи освіти сьогодні полягає у тому, що традиційна академічна освіта університетського типу на межі своїх теперішніх можливостей формувати управлінські кадри для розвинутих корпорацій з новим рівнем технологій.

У контексті сьогодення не можливо не згадати роль хімії у нанотехнологіях, які є складовою NBIC-конвергентних технологій. Хімія – одна з основ,